privrženije zagovornike ubrajamo Borisa Demura, Marijana Molnara, Gorana Petercola, Željka Kipkea, Antuna Maračića, Vladimira Marteka, Damira Sokića, Ninu Ivančić, Vesnu Popržan itd. Načela ovoga trenda se temelje na raspoznaji nove umetničke prakse ali pojava medija kao metod klasičnog, manuelnog, već donekle označava definitivni prodor slikarstva i skulpture čiji se primeri ne retko sintetišu u oblik instalacije i drugih hibridnih žanrova ikoničko-plastičkog koraktera. Jezik i materija tih derivata, doduše, nije više u toj meri reduciran kao sredinom sedamdesetih nego se postepeno obogaćuje prodorom individualnih poetika. U domenu slikarstva se tako postepeno vraća ikoničnost, ekspresivnost i simboličnost a uporedo stim očvršćuje se njegov estetsko-plastički karakter.

U razvoju događaja na prekretnici iz sedamdesetih u osamdesete baš nekolicina predstavnika primarno-analitičnog slikarstva postaje nezaobilazna ličnost na području nove slike (Kipke, Popržan, Sokić itd.). Protagonisti nove slike se tako regrutuju iz više tačaka, između ostalog i najčešće: sa pozicija istorijske avangarde (starija generacija), iz konceptualnog slikarstva i iz slikarstva kontinuiteta (srednja generacija). Može se naći i nekolicina umetnika koji su po ceni radikalnog raskida sa novom umetničkom praksom ušli na teritorij transavangardne pikture kao na primer Laslo Kerekeš, koji svoj raniji senzibilitet nadgrađuje sa operativnim zahvatima devete decenije.

Kao što je bio slučaj sa novom umetničkom praksom, produkcija nove slike se koncentriše u nekoliko većih gradova. Pored Ljubljane, Zagreba i Beograda sa značajnim potencijalom raspolaže sada i Koper. U odnosu na nabrojane druge gradove ovaj se trend relativno kasno javlja u beogradskoj sredini. Neki su kritičari skloni da uzroke traže u činjenici da su Aprilski susreti, tradicionalna smotra ikonoklastičke umetnosti redovno održavala sve do 1977. što je usporavao prodor ka novoj slici. »U beogradskoj situaciji možemo da govorimo o ikonoklazmu u pravom smislu te reči jer je slikarstvo bilo kompromitovano kao retrogradni i akademski medij«, piše Jadranka Vinterhalter, pa dodaje: »U isto vreme slikarstvo u zagrebačkoj i slovenačkoj sredini nastavlja svoj razvojni tok, ono nije bilo isključeno iz repertoara medija«.[9]

Dosta je interesantno da novu sliku na nivou kritike prihvataju skoro isti ljudi koji su se svojevremeno zalagali za afirmaciju nove umetničke prakse. Situacija je blagorečeno paradoksalna, čak šta, apsurdna, jer su nova umetnička praksa i nova slika u odnosu međusobne negacije. »To što se početkom 80. naslućivalo sada je javno poznato: novu sliku je pokrenuo u svetu jedan nov, snažan i agresivan kapital, manje osetljiv prema tradiciji i moralno odgovoran prema kulturi. On okuplja kritičare, organizuje kolokvijume i simpozijume, pokreće časopise«, zaključuje Zoran Markuš. A umetnost iza koje stoji taj snažan kapital ne može biti aktivistička, angažovana iliti u socijalnom smislu naoštrena, samo emocionalna, dekorativna i indiferentna u odnosu na društvene procese. Ona jedino zna da progovori kao »memorija istorije«, gledajući ka jučer umesto istraživanja sutrašnjice.

[1] Davor Matičević: Uvodni tekst u katalogu »Inovacije u hrvatskoj umjetnosti sedamdesetih godina«. Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb, 1982.

[2] Jean-Christophe Ammann: »Što razlikuje sedamdesete i šezdesetih: put u osamdesete«. Kunstforum no. 36, Mainz, 1980.

[3] Ješa Denegri: »Problemi umjetničke prakse posljednjeg decenija«. Tekst u katalogu »Nova Umjetnička praksa 1966—1987«. Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb, 1978.

[4] Jean-Christophe Ammann: citirano delo.

[5] Marijan Susovski: »Inovacije u hrvatskoj umjetnosti sedamdesetih godina.« Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb, 1982.

[6] Marijan Susovski: citirano delo.

[7] Detaljno o ovoj problematici vidi: Dejan Kršić: »die entartete kunst«. Quorum, no 6—7, Zagreb, 1987.

[8] Sava Stepanov: Uvodni tekst u katalogu »Nova slika crteža«. Galerija »Olga Petrov«, Pančevo, 1984.

[9] Jadranka Vinterhalter: Tekst u katalogu »Umetnost osamdesetih«. Muzej savremene umetnosti, Beograd, 1983.

[10] Zoran Markuš: »Pogled na osamdesete godine«. Katalog istoimene izložbe, Collegium artisticum, Sarajevo, 1985.

otvaranje

dragana aleksić

UBI TU GAIUS, EGO GAIA

Dok sam issplela lovorove vence,
dok sam izvezla zlatne toge,
dok sam isklesala spomenike,
moje su Rimljane
odvele žene
varvarskih imena.

OTVARANJE

Kad bi m eneko oljuštio kao narandžu
ali, ne zubima i noktima
već oštrim nožem,
ja bih,
kao i svaka propissno oljuštena narandža,
ostala, onako ni kisela ni slatka,
da ležim na rascvetaloj kori.

INCEST

San je nastao iz stvarnosti
jer je stvarnost san.
Stvorio je svet
jer je svet stvorio njega.

Incest vlada beskrajem.
Beše li prvi Edip
ili njegova majka?

FIN DE SIECLE

Hiljade stepenika prošlosti
vode do trošnog tavana
prepunog
nemoćno raspete paučine
oko zarđalih simbola.

Na otpadu sadašnjosti
pauci umiru od gladi
a muve od dosade.

iza zavese

sabina terzić

DAN

Jednog dana
sam uzalud
tražila drugo
ime za glupost.
I nisam
uspela
da se
setim.
Bilo je to onog dana
kad sam tašnom
nehotice,
udarila psa
saginjući se
da ga pomilujem.

MOJOJ MAMI SE VIŠE
NE SVIĐAJU MOJE PESME

Imala sam u glavi
jednu pesmu,
ali, dok sam
tražila olovku
izvetrila je.
Baš me briga!
Mojoj mami se više
ne sviđaju moje pesme!

IZA ZAVESE

Iza zavese
kao što Džoni reče,
teče drugačije
vreme.
Ne trudi se da
ispravljaš stvari,
stari se
neminovno.
Anđelima je svejedno
ko je naredu,
oni uvedu iza zavese
svakoga!

tišina

nikolovska kristina

Tročlani žiri, kome je predsjedavao Jordan Danilovski odlučio je da ovogodišnju nagradu MLADA STRUGA za najbolju knjigu dodjeli Kristini Nikolovskoj.

RAZAPETOST

Krstovi po meri.

U funkciji
ornamentirane filtracije

Neophodno: mekše ležište
za glavicu čekajućeg.
Iz estetskih razloga.

— Majstore
još eksera...
za zanat —

UŠI

Bubanj — a svila. Bubnjarska.
Prostirka za čelične zone
Arhaična piedestalnost
Crvi pod zemljom. Grodba?

Žileti, tragajte
za dimenzijama,
Zavesa!

TIŠINA

Kuca na vratima...

Agonični smeh kašikom
od smrdljive kose
jastuk

U lovoru ribamo lobanje
Dubočice — prema želji

Kuca i grebe na vratima

fortisssimo

SPLAV

Beli znoj
Trčalica-prevarena

Pamučaste uzde
o, svadbena žestoća!

Okce,
pre sklapanja namigni

Dijagnoza:
Neizlečivo smejanje

Sa makedonskog: Aleksandar Prokopijev

vodeni cvet

(poetički patetično-naturalistički crteži)

dušan patić

3.

Ona uvek dođe i pokrije me zavesom
Sve mira
Mir
Plastično cveće
Lutka plave kose s večno ukočenim rukama
u vazduhu kod glave
Kolevka i beba natrunjena prašinom

Pokrivena zaboravljenim ručnim radom
Od prastare grube vune
Žana Dival s plavim staklenim očima
I niskom lažnih dijamanata zagledana
U krvave mrlje na zidu
Smrad opušaka i mravi
Što se kupe
Oko
Lešina spljeskanih insekata

Moj pogled
U vodeni cvet

4.

Ona mi daje i krade crteže iz snova
Boji zidove
Ona hoda i pomera mi stvari
Kad otvorim oči
Tražim je pod perom

Slušam zidove

5.

Uvek dođe kad želim da sanjam
i šapuće
Mrzim tvoje figure
Onda ih razbija besno
i nečujno
Da se ne probudim
Do jutra ih lepi i složi
Po večnom redu
Ostavlja otvoren prozor

6.

Osećam poglede
Kako se ukrštaju
Na meni hitro ih tražim
Držim olovku kao napeti
Nož
Nepokretnost smeha
Tapeta

Plave oči
Vlaže zidove

7.

Bila je i prebrzo
Otišla

Figurica je ostala
Bez ruku

Porculanske krhotine
Petlovi bez kresta
Žena bez dijamanata
Mravi bez hrane
Vaze bez plastičnog cveća
Beba bez kolevke i pokrivača
Lutka bez očiju
Zidovi bez
Slika
Ja
Sa snom
U kojem vičem
Dosta mi je tvojih figurica
U kojem ih razbijam odnosim
i bacam
Zidove sakatim
Papučama ubijam mrave
U kojem se budim
U smehu vodenog cveta što kliže
Plavozeleno po zidovima.

8.

I moj san je
Poražen
U prtini
Svetlucave srče

9.

Bdim
Slušam raščenje noktiju
Udišem raslinje tame

Prašina
Iščekivanja

12.

Tražim je
Po knjigama Gonim
Po belinama
Redovi i prostori otvaraju lavirinte
njene neizvesnosti
Crtam je
Mastilom oblike joj stvaram
Obline slova i tačaka

Sivi i bledi redovi tragova

13.

Kad dođe reći će da ne čujem
Mrzim
Mrzim
Lašim se
I opet leptir će lelujati na vrhu
moga čela
Krilima bosti zenice plavih pogleda
Kradljivac i davalac

15.

Došla je
Varka
I zavezala mi
Oči
Bacala
U sve kutove sobe
Pritisla me
Lukom i dahom Bezdana
Bezdana
Nečujna i bolna
Ložila mi vatre na grudima
Noktima čupala bedra
Staklom hladila čelo

Došla je

Uzela

Bdenje

21.

Plavo je granica mojim željama
Plavo je jezik mojih očiju

22.

Nisam uspomena zidova
Nisam uspomena na zidovima
Razbijena srča
Ni konop lustera
zvuk ogledala
Govor prozora

23.

Ptica trepeće u plamenu mraka
Upalio sam razlupane sijalice
Zatvorio prozore i zaključao vrata

Stojim

Gledam

Ipak gledam

Tišinu

Vodeni cvet

opadanje lišća

ferenc kontra

SAMO JEDNOM MOŽEŠ POGREŠITI

živimo u ravnom predelu
planine su naše legende
godina se raspala na elemente
ko zna šta dolazi
proleće ili opadanje lišća

pljusne glas
baciš pogled na mene
i prekineš nit mojih rečenica
treba da pređeš preko mosta
da sam zvono
otpratio bih te
vrapce radaju krovovi kuća
oružje zaposelo puškarnice lica

DVA ODGOVORA

polureči teturaju iznad provalije
polako hodim ne postojim
javi se tvoj glas
tvoje oči osvetle ugao s paučinom
kakvom kašikom odakle da jedem
ujutru te slavim svežim hlebom
obujmljujem te kao žile mrtvaca
sat izbi dvadeset četiri
otkotrljaše sminuti
iz pukotina poda pojaviše se krilati mravi
sa kuhinjskog stola ljesnu krljušt ribe
ne verujem više onima
koji se od tri glagolska vremena
kunu samo na jedno

S mađarskog: Sava Babić

ponavljanje

boško tomašević

UTEHA PONAVLJANJEM

Ono što je napisano u svetlosti odgode
ponovo je napisano
jer izvorište je citat citata
u sopstvenom pripremanju naknadnosti sna.
Tome je metafora Borhes
i Borhes Borhesa
sa zakonomernim zakašnjenjem
koje sadržava naprslinu svakog i n c i p i t
i elipsu arheologije
koja »ima moć krčenja puta«[1]
Zato s bezmernom setom ponavljam i pišem
svoje trošenje života »protiv smrti samo ekonomijom smrti«[2],
zalihom dijasteme koja održava razmak
između bivstva i kretanja.

I davni Heraklit samo je mač
koga će Mimesis Pisma ponoviti
u onoj šifri u kojoj sam bio.

1. J. Derrida
2. J. Derrida

RAZLIKA PONAVLJANJA

Isto je nenadoknadivo.
I tumačenje tumačenjâ
nameće mi »veliko podne« tek na kraju,
otiskujući ga u ogledalu kao na građevini Jednakog
koja je neranjiva tragom poput lavirinta.

Nema Derride, Nietzschea, Pitagore!

Samo stalno trajanje jednog, odsustva izvorišta
koje u nužnosti discipline
»ipak ima moć krčenja puta«[1].

Nesavladiva razlika Jednog i Istog sutona zasneženog jezika
kojega je među svim jezicima odgode
zakašnjenje izvorno i čija prisila svetlosti
opravdava pisanje izvan knjige
zatiče me na Schongauerovoj ploči iznad Breisacha
u samoći
»koja nije seta«[2].

1. J. Derrida
2. H.L. Borhes